

BUMLETOGET

Medlemsblad for Nordsjællands Jernbaneklub nr. 2 - 2021

Sommer- tog 3

Rejsegilde
i Rungsted

10

50 år på
Hornbækbanen

13

Guide: Sådan får en
vogn et nyt lærredstag

22

Otte medlemmer har
været med i 40 år

58

Lærredstaget

- sådan lagde vi det på

► 1. Taget, som det så ud, før vi gik i gang

Vognen er ankommet til værkstedet, og vi gør klar til at pille det gamle tag af.

2. Det gamle lærred fjernes

Trin 1: Stuart Harrod og Kim Jensen går glade i gang med at fjerne det gamle lærred, som har udtjent sin levetid. Lærredet fjernes helt, og de gamle kantlister og tagventiler tages af:

Trin 2: De gamle trærossetter fjernes for siden at blive erstattet eller repareret:

3. Taget tages ned

Trin 1: Den gamle klæber, der sidder på taget, og er en blanding af kalk og linolie, skræbes af:

Denne opgave tog mange mandetimer! Der skulle fem ihærdige frivillige - med hver deres varmepistol - og tre dage til for at få taget skrabet ned.

Trin 2: Efter at klæberen er skrabet af, slibes taget med groft sandpapir. Vi bruger kornstørrelse 40 og båndslibere til at fjerne de sidste rester af klæberen og den gamle oliebehandling:

Slibearbejdet tog et par dage. Foto: Stuart Harrod

4. Taget olieres

Trin 1: For at give den nye klæber et godt greb i taget, støvsuger vi det meget grundigt:

Trin 2: Herefter får tagbrædderne to gange S&F grundingsolie med linolie, mineralsk olie, fungicid og tørremiddel:

5. Lærredet lægges op på taget

Vi ruller lærredsdugen ud på taget og skærer hul, dér hvor inspektionsrøret til toilettanken stikker op gennem taget. Vi lader herefter lærredet hvile i ca. to uger, så det kan rette sig og udglatte så mange af de store folder som muligt:

6. Lærredet klæbes på

Denne proces var processens klimaks. Her skulle lærredet forenes med taget – forhåbentlig for de kommende 25 år.

Trin 1: Først sømmes lærredet ude på gavlen, så det ikke kan skride ret meget i forhold til midten af taget. Så foldes lærredet på langs af vognen, så den ene halvdel af taget bliver blotlagt. Lærredet sikres midlertidigt med bremseklodser på den del, hvor begge halvdele af lærredet ligger, så det ikke falder ned.

Trin 2: Taget smøres ind i klæber på den blotlagte halvdel:

Trin 3: Seks mand på taget og fire på stilladset folder i en nøje koordineret proces lærredet ned over tagkrumningen og forsøger at fjerne eventuelle folder:

Trin 4: Lærredet strækkes ud. Dem, der står på stilladset, trækker det ned, mens dem oppe på taget masserer folderne ud med specialtildannede trækklodser.

►► **Trin 5:** Lærredet sømmes fast på siden:

Foto: Jacob Skov Christiansen

Trin 6: Overskydende lærred skæres af ved tagkant.

Proceduren gentages på den anden halvdel af taget.

7. Taget males to gange

Taget males med S&F udendørs linoliemaling for at give det den fornødne tykkelse til at holde til mange års slid i form af kulstøv, regn sne og ikke mindst solens stråler.

Lærredet var imprægneret på forhånd fra leverandøren, så grunding af lærredet var ikke nødvendig. Det første lag var tørt ca. syv dage efter påføringen (her hører det lige til, at vognen til at begynde med stod indendørs i mørke; tørringen kom først for alvor i gang, da vognen kom udenfor på femtedagen). Det andet lag fik otte dages tørretid.

8. Tagrosetter og inddækninger monteres

Trin 1: Trærosetterne til tagventilerne monteres og smøres ind i klæber.

Trin 2: Små lærredsstykker klippes til, foldes ned om tagventilerne og sømmes fast i taget.

9. Taget males tre gange

De sidste to gange fik taget en tørretid på ti dage, så vi var helt sikre på, at vi kunne kravle på det.

10. Halvstafister påsættes

Trin 1: Vi nyfremstiller halvstafister (halvrunde profillister af træ). De skal sættes fast oven på tagkanten hele vejen rundt om taget for at forhindre, at lærredet går op ved sømningen.

Trin 2: Listerne skæres med en vinkel på 45 grader i tværsnittet for at gøre det lettere for vandet at løbe henover.

Trin 3: Listerne skrues på taget med lærredsklæber mellem lærred og lister.

11. Listerne males

Vi maler halvstafllisterne med en håndblandet brun farve fra Skovgaard og Frydensberg:

12. Tagventiler og tagrender monteres

Tagventilerne fik vi sandblæst af vores lokale samarbejdspartner Veterandele.dk i Mårum. Efter tre gange maling kunne de monteres sammen med tagjordingen (tagventiler og tagrender af metal på tagene af jernbanekøretøjer skal jordes af hensyn til kørsel under køreledninger):

Tagventiler før montering (billedet ovenfor) og efter montering med jordleder (billedet nedenfor).

Lad os som afslutning bringe et par billeder af CC 10 781, da den med nyt tag er rullet ud fra vognhallen i Græsted.

Resultatet

►► Der er ingen tvivl om, at den istandsatte vogn bliver et værdifuldt aktiv for Veterantoget med henblik på kommende kørsler. Det gode samarbejde blandt de aktive medlemmer har også givet klubben en meget værdifuld erfaring, som kan bruges ved tilsvarende projekter. Det gælder ikke mindst den estimerede arbejdstid. Holdet i Græsted var ca. en uge om at lægge taget, og derefter tog det ca. to måneder at male og færdigsamle det. Det skal dog ses i lyset af vejrforholdene: Hvis vejret havde været varmere, kunne tørringen sikkert være gået hurtigere.

I den første – meget intensive – uge arbejdede vi otte mand sammen; endda tolv den dag, hvor vi lagde lærredet på. Malerarbejdet blev efterfølgende varetaget af tre-fire mand.

Når man arbejder med veterantog, er det en fornøjelse at kende og følge de principper, der også for 100 år siden lå til grund for udformningen og istandsættelsen af det kørende materiel. Jeg vil derfor gerne sende en afsluttende tak til alle parter i dette spændende projekt. En særlig tak skal lyde til de mange medlemmer, der lagde timer i det hårde, slidsomme og til tider sure arbejde. Her tænker jeg særligt på slibe- og skrabeprocessen, som vi brugte næsten en hel uge på. Her brugte mange deres sommeraftener på at hjælpe med taget i stedet for at nyde solen hjemme i haven eller på altanen. Jeg er dybt taknemlig for alle, der hjalp med dette.

Status primo november

Taget er et overstået kapitel for indeværende (der er et par løse opgaver til næste år), og trækkrogen er netop blevet renoveret.

I weekenden den 23.-24. oktober blev vognen løftet i vores vognhal for at blive underkastet et gennemgribende eftersyn – eller revision, som vi kalder det.

Vognen er i skrivende stund ved at blive malet indvendigt. Vi har desværre nogle få andre udeståender, så den når næppe at blive færdig til julekørslerne, men vi får en dejlig vogn, som kan køre i det næste årtis låneperiode. 🚂

